

Kadrina pärimuskonverents „Wabariigi Walitsus eksis“

Neeruti Selts tähistas 19. septembril 2026 Kadrina Rahvamajas pärimuskonverentsiga „Eesti Wabariigi valitsus eksis“ Eesti iseseisvuse taastamise 35. aastapäeva ning ühtlasi seltsi 25. tegutsemisaastat. See oli Neeruti Seltsi ja Viru Instituudi üheteistkümnes ühine pärimuskonverents. Konverentsi neljakümnet osavõtjat tervitas sõnavõtuga Kadrina vallavanem Siim Umerov.

Konverentsi eel kogunetakse

Muusikaõpetaja Lea Leisson, Bert Sebastian Maripuu ja Maarja Mölder

Konverentsi avas pidulikult Eesti Vabariigi hümn, mille esitas Kadrina Keskkooli 6. klassi õpilane Bert Sebastian Maripuu. Bert laulab teist aastat Rahvusooper Estonia poistekooris ning tema ettekanne oli erakordselt väljapeetud, kaunis ja südamlük. Saal tõusis püsti ning rahvas laulis vaikselt kaasa. Muusikalise sissejuhatuse jätkuks esitas klaverilugusid EMTA üliõpilane Maarja Mölder, kelle mitmekülgsed huvid ulatuvad muusika kirjutamisest maalimiseni. Noorte juhendaja on Kadrina muusikaõpetaja Lea Leisson.

Ajalootudengi ja Neeruti Seltsi liikme Marko Raumani, kes samal ajal viibis Arvo Kruusemendi matusetalituses, ettekande esitas konverentsi moderaator ja eestvedaja Tiiu Uusküla. Järgnes Eesti Vabariigi valitsuse sümbolikanõuniku Gert Uiboiaia põhjalik ettekanne Otto Tiefi valitsusest, mis oli Eesti Vabariigi 28. valitsus ja viimane põhiseaduslik valitsus enne iseseisvuse taastamist 1991. aastal. Uiboaed rõhutas valitsuse rolli Eesti riigi järjepidevuse hoidmisel. Ta kirjeldas valitsuse ametisse nimetamist 18. septembril 1944, selle lühikest tegutsemisaega ning traagilist lõppu – põgenemiskatseid, arreteerimisi ja hukatuslikke saatusi, mis tabasid enamikku valitsusliikmeid.

Tiiu Uusküla

Gert Uibo

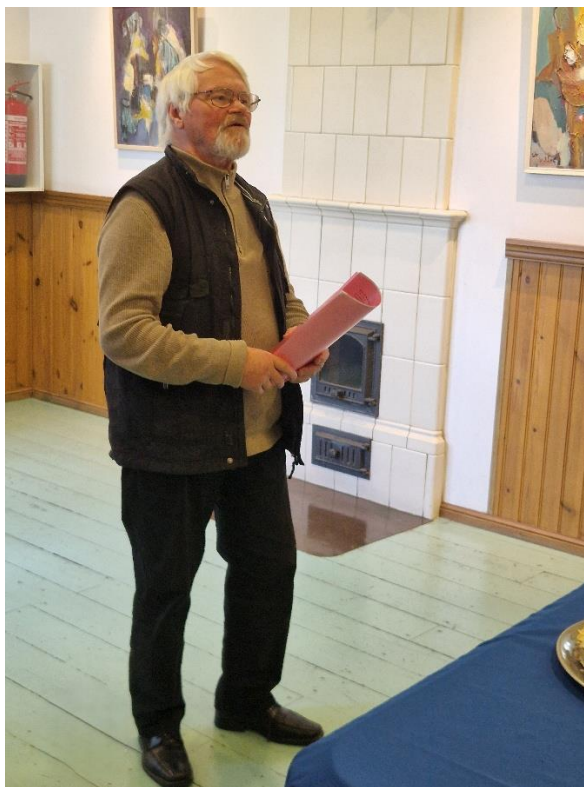
Konverentsil näidati ka Riigivanem August Rei Sihtasutuse loodud lühifilmi, mis tutvustas August Rei elulugu ja tegevust. Film eristus oma animalistliku ülesehituse poolest ning avas Rei rolli Eesti poliitilises ajaloos, alates õpingutest Tartu Aleksandri gümnaasiumis ja Peterburi Ülikoolis kuni osalemiseni 1905. aasta revolutsioonis, vangistamiseni ning hilisema panuseni Eesti rahvusväeosade loomisel.

Järgnes Eesti Sõjamuuseumi ja kindral Laidoneri muuseumi direktori asetäitja teadusosal Toomas Hiio ettekanne. See tutvustas Heinrich Marga ja Enno Penno olulisust Eesti riigi järjepidevuse hoidmisel. Ettekanne oli sisukas ja põhjalik.

Pärast ettekandeid suures saalis liiguti fuajeesse, kus nõ kirsiks tordil oli eesti helilooja, muusikapedagoogi, muusikaloolase ja klaverimuuseumi looja Alo Põldmäe ettekanne „Tooni Kroon ja tema pianiino!“. Sissejuhatuseks kuulasime vinüülplaadilt Tooni Krooni omaaegset ooperiaariat.

Marge Lepik ja Tiiu Uusküla

Alo Põldmäe

Seejärel tutvustas Põldmäe ooperilaulja Tooni Krooni elulugu ja saatust. Vahelduseks esitas ta ka särtsakaid heliteoseid Tooni Krooni pianoil, mis asub nüüd Kadrina Rahvamajas.

Alo Põldmäe ettekanne oli huvitav ja visuaalselt meeldiv, kuid eriti nauditav oli kuulata tema muusikalisi vahepalasisid pianoil pärast akadeemilisi ettekandeid saalis.

Tooni Kroon (sünninimi *Antonie Laamann*, 1909 Narva – 1994 Kohtla-Järve) oli eesti ooperilaulja (sopran), näitleja ja muusikapedagoog. Nooruses kuulus talle naiste kõrgushüppe rekord Eestis. Ta lõpetas 1933. aastal Tallinna Konservatooriumi professor Aino Tamme lauluklassi. Samal aastal võitis ta esimese eesti naislauljana hõbemedali rahvusvahelisel lauljate võistlusel Viinis. Aastatel 1932–1933 töötas ta Narva teatri Võitleja näitlejana, 1933–1934 Ugalas operetilauljana ning 1934–1936 Vanemuise ooperilauljana. Aastatel 1936–1939 esines ta kontsertlauljana Eestis ja välismaal (Helsingis, Kaunases, Varssavis, Berliinis, Viinis). Aastatel 1939–1941 töötas ta Tartu Muusikakoolis klassikalise laulu õpetajana ning laulis külalissolistina Vanemuises. 1941. aastal arreteeriti ta NKVD poolt ja oli vangis kuni 1950. aastani. 1966. aastal ta rehabiliteeriti. Nõukogude võim oli sedavõrd võimas, et keelas ka pärast vabanemist ooperilauljal Tooni Kroonil laval laulmise.

Fuajees ootas osalejaid rikkalik kohvilaud, kus sai enne lahkumist kustutada janu ja maitsta mitmekesiseid suupisteid. See pakkus mõnusa hingetõmbehetke pärast sisukaid ettekandeid ning võimaldas külalistel veel mõtteid vahetada omavahel.

Konverents tervikuna oli väärikas ja sisukas panus Eesti ajalooliste sündmuste ning riigi järjepidevust hoidnud isikute tutvustamisel. Päev tõi esile need mehed ja naised, kelle töö, otsused ja julgus on loonud aluse Eesti Vabariigi püsimisele läbi aegade. Tänu Neeruti Seltsile, Viru Instituudile ja Eesti Rahvuslikule Klaverimuuseumile korraldamise eest, ettekannete esitajatele, aga ka kõigile osalejaile, kes oma kohaloleku ja huvi kaudu andsid sündmusele sooja ning tähendusrikka mõõtmee.

Tiit Uus Tamsalu Muuseumi Sõprade Selts